

ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΜΕΣΗΜΕΡΙ

Μονάχοι τους κατάκαμπα στὸν ἴσκιό τοῦ πλατάνου
ἀπ' τὸ μεσημεριάτικο λαγιάσανε λιοπῦρι
κι ἀλαφροκλειοῦν τὰ βλέφαρα στὸν ὕπνο τοῦ τσοπάνου
ποῦ δίπλα στὴν πεντάμορφη τὴ βλάχα του ἔχει γείρει...

Καὶ τραγουδάει τὸ δλόδροσο πνέοντας τριγύρω ἀεράκι
χαρὲς τοῦ κάμπου ἀνάκουστες νὰ τοὺς ἀποκοιμίση
ὡς πὺν νὰ ἰσκιώση καὶ νάρθη ἀγάλια ἓνα πουλάκι
μ' ἓνα κελᾶδι του τρελλοῦ νὰ τοὺς γλυκοξυπνήση...

ΔΕΙΛΙΝΟ

Ἰσκιωσε ὁ κάμπος κ' ἡ δροσιά-χαρὰ τοῦ κουρασμένου
φερούργισε λαχταριστή, σὰ μὴ πνοὴ ἀπὸ μῦρα,
τοῦ ὠραίου νὰ πάη τοῦ δειλινοῦ, τοῦ τρισευλογημένου
τὸ βραδυνὸ χαιρετισμὸ στὴν ἀργατεία τριγύρα...

Τὸ διάβα της τὸ τραγουδᾷ πουλιά ζευγαρωμένα
καὶ τὸ φιλί της χαίρονται ροδάνθια, χαμομήλια
ποῦ ἂν κάμη λίγο νὰ σταθῆ, κορμάκια ξαναμένα,
δέονται πῶς γρήγορα νάρθη, μὲ παρακάλια χίλια...

ΑΘΑΝ. Γ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ

Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΒΟΛΙΝΗΣ

ΓΙΑ ΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΜΑΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Σοφὴ καὶ ποιητικὴ, τὰ δυὸ τοῦτα ἐπίθετα ται-
ριαίζουνε στὴν ὁμιλία ποῦ μᾶς χάρισε ὁ σοφὸς Πα-
βολίνης ὁ Φλωρεντίνος τὴν περασμένη Δευτέρα, στὴ
σάλα τοῦ Ἰταλικοῦ σχολείου.

Φερόμενος στὴν Ἀθήνα γιὰ τὸ Συνέδριο τῶν
Ἀνατολιστῶν, δὲν ἄφησε τὴν εὐκαιρία δίχως νὰ
δείξῃ τὸν ἔρωτά του στὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ὅποιος
ἐποχῆς. Κ' ἡ ἰδέα του νὰ συνταιριάσῃ τὸν Ὅμηρο
μὲ τὰ δημοτικὰ τραγούδια, δείγμα τῆς μελετημένης
γνώμης του γιὰ τὴ δημοτικὴ μας γλῶσσα, ποῦ τόσο
βαθιὰ τὴν ξέρει καὶ τόσο γλυκὰ τὴν προσφέρει.

Στὴν ἀρχὴ μνημόνεψε μὲ συγκινητικὰ λόγια τὸν
πρόσφατο θάνατο τοῦ Πάσκολη, μιᾶς δόξας τῆς ση-
μερινῆς Ἰταλίας, ποῦ δίπλα στὸ μεγάλο ποιητικὸ του

ἔργο εἶχε μεταφρασμένα κ' ἑλληνικὰ δημοτικὰ τρα-
γούδια, κ' ἔπειτα μπῆκε στὸ θέμα του, γιὰ τοὺς
«Ἀντίλαους τῆς Ὀδύσσειας στὰ δημοτικὰ τρα-
γούδια».

Τὰ σοφὰ πορίσματα τῆς μελέτης, ὠραῖσμένα μὲ
τὸ ἀνθηρὸ ὕφος τοῦ Ἰταλοῦ ρήτορα, παίρνανε ποι-
ητικώτατην ὄψη, κ' ἔτσι τὸν ἀκούσαμε νὰ ξηγᾷ μὲ
τί τρόπο τὸ Ὅμηρικὸ ἔπος δημιουργήθηκε ἀπάνου
στὰ δημοτικὰ τραγούδια τῆς ὁμηρικῆς ἐποχῆς, καὶ
πῶς ἴδια ἐπεισόδια, ἴδιες ἰδέες, ἴδια αἰσθήματα καὶ
ἴδια λόγια μὲ τὰ ὁμηρικὰ βρίσκονται στὰ νεοελλη-
νικὰ δημοτικὰ τραγούδια μας. Τὸ ἐπεισόδιο τοῦ Ὀ-
δυσσεᾶ, σκλαβωμένου ἀπὸ τὴν ἐρωτόπαθη μάγισσα
Καλυψώ, αὐτούσιον περνᾷ στὸ τραγούδι τῆς «Μαγο-
πούλας», ποῦ μάγεψε τὸν ξενητεμένο καὶ δὲν μπο-
ρεῖ πίσω νάρθη. Καὶ ὁ τρόπος ποῦ γνώρισε ἡ Πη-
νελόπη τὸν ξενητεμένο της Ὀδυσσεᾶ τόση συγγέ-
νεια ἔχει στὰ καθέκαστα μὲ τὰ σημάδια τῆς γνωρι-
μιᾶς ποῦ ζητεῖ ἡ κόρη τοῦ τραγουδιοῦ

«Ἐρρόδισε ἡ ἀνατολὴ καὶ ξημερώνει ἡ δύση...»
ἀπὸ τὸν ἄντρα της, σὰν τὸν ξαναβλέπει μετὰ χρόνια.
Καὶ τόσα ἄλλα.

Εἶτανε τόσο ζοηρὴ ἡ ποιητικὴ συγκίνηση ποῦ
ἔδωκεν ὁ σοφὸς ὁμιλητὴς στὸ ἀκροατήριό του, ὅταν
ἀπάγγειλε τὰ τραγούδια στὸ πρωτότυπο κ' ἔπειτα με-
ταφρασμένα ἰταλικά, ὥστε δικαιοῦτα θὰ μπορούσε
κανεὶς νὰ τὸν παρομοιάσῃ μὲ τὸν ὁμηρικὸ ραψωδὸ
ποῦ ἔρρεε ἡ λαλιά του γλυκότερη καὶ ἀπὸ μέλι.

ΑΚΡΟΑΤΗΣ

© ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Βγήκε σὲ καλλιτεχνικὸ φυλλάδιο καὶ πουλιέται μιὰ
δραχμὴ ἡ «Φοινικιά» τοῦ Λέαντρο Παλαμά. ἡ κριτικὴ με-
λέτη του πάνου στὸ γνωστὸ παίημα τοῦ Κωστή Παλαμά.
Τὴν κριτικὴ μελέτη του, ἡ «ἀναλυτικὸ σημεῖωμα», καθὼς
τὴ χαρακτηρίζει ὁ ἴδιος, τὴ διάβασε ὁ Λέαντρος Παλαμάς
στὴ «Φοιτητικὴ Συντροφιά» στίς 16 τοῦ περασμένου Φεβ-
βάρη.

— Νά, πῶς τελιώνει τὴ μελέτη του ὁ Λέαντρος: «Ἰ-
σως θὰ ἔπρεπε, καὶ μάλιστα πρὶν ἀκόμα προχωρήσω, νὰ σὲς
παρακαλέσω νὰ μὲ συγχωρήσῃς, ἂν παραβαίνοντας τὰ κα-
θιερωμένα, πήρα γιὰ θέμα ἔργο ποῦ φέρνει τὸν ὄνομα τοῦ πα-
τέρα μου. Δὲν τὸ ἔπραξα, γιὰτὶ ἓνας ἄλλος στοχασμὸς λε-
πτότερος μοῦ ἦρθε στὸ νοῦ. Ὁ ποιητὴς ἐνώνει μέσα του
τὸν αὐτὸ δημιουργὸ καὶ τὸν ὀλικὸ ἀνθρώπο. Ὅσο κι ἂν τὰ
δυὸ τοῦτα πλάσματα ἀλληλοδέονται καὶ ἀλληλοεπηρεάζον-
ται, εἶναι πλάσματα χωριστά, τουλάχιστο γιὰ τὸν τρόπο ποῦ
ἐμεῖς συγκοινωνοῦμε πρὸς αὐτά. Ὁ ποιητὴς, κι ἂς στέκε-
ται κοντὰ μας κι ἂς μᾶς εἶναι γνώριμος, ἀπὸ μιὰν ἄλλη
ὄψιν μοῦ φαίνεται σὰν ξένος, σὰν ὀρφανὸς καὶ σὰν ἀτεκνός.
Κ' ἔτσι τὴ «Φοινικιά», ποῦ σήμερον σὲς μίλησα γι' αὐτή,

μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι σὰ νὰ τὴν ἔγραφε ἕνας ποιητὴς ποῦ πέθανε (καὶ πέθανε τώρα).

— Μουσικὴ γιορτὴ ἢ συναυλία τῆς δας Σμαράγδας Γενάδης τὴν Τρίτη τὸ δευτερόνιο στὸ Ὁδεῖο. Τὸ πρόγραμμα πλοῦσιο, πλουσιώτατο, καὶ πλοῦσιο σὲ χρῶμα, καὶ σὲ γλῶσσα καὶ σὲ τέχνη τὸ τραγούδι τῆς. Μὰ ἐξὸν ἀπὸ τὸ τραγούδι τῆς, ἔμεις οἱ δημοτικιστάδες χρωστάμε καὶ κάπια εἰδωμοσύνη στὴ διαλεκτὴ καλλιτέχνηδα. Ὅταν ἦρθε γιὰ πρώτη φορὰ ἐδῶ ὁ Καλομοῖρης καὶ σατυριζότανε ἐλευσινὰ ἀπὸ τὶς Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες γιὰ τὰ πρωτοβαρέματά του καὶ τοὺς ἄλλους ριζοσπαστικὸς μουσικοὺς ὄρους του, κ' ἔδωσε τὴν πρώτη μουσικὴ βραδιά του (γιατὶ ἔτσι ἔλεγε κ' ἔγραφε τότε τὶς συναυλίαις του) στὴν σάλα τοῦ Ὁδείου, ἢ κ. Γενάδης εἶχε τὴν παληκαριὰ νὰ βγεῖ νὰ τραγουδήσῃ τὰ τραγούδια του καὶ νὰν τὰ κάνει γνωστὰ καὶ νὰν τὰ ἐπιβάλλῃ στὴ λεγόμενὴ καλὴ μας τάξη. Προχτές, στὴ συναυλία τῆς, ὁ κ. Καλομοῖρης, βρισκότανε κάτου στὴ σάλα καὶ χεροκροτοῦσε μαζί μὲ τοὺς ἄλλους τὴν ἠρωϊκὰ κόρη. Γιατὶ νὰ μὴ βρισκεται σιμὰ τῆς νὰν τῆς ἀκομπανιάρει δταν τραγουδοῦσε; Ἐτσι, μὲ περισσότερη συγκίνηση θὰ τὴν ἀκούγαμε τὴ «Ρουμειώτισσα», ποῦ μὲ τὸν Καλομοῖρη καὶ τὴ Γενάδη θὰ μᾶς θύμιζε τὴν πρώτη πρώτη συναυλία τοῦ συνθέτη τῆς, ποῦ ἔμοιαζε μουσικὴ ἱεροτελεστία.

— Καταλάθος ἔμεινε δῆλ ἀπὸ τὸ παρασμένο φύλλο ἕνα παραγραφάκι γιὰ τὸ πὼς γιορτάστηκε ἡ ἔθνικὴ γιορτὴ στὸ ἐργατικὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας, ὅπου ἢ κ. Ἀδρα Θεοδωροπούλου μίλησε ἕμορφα καὶ συγκινητικὰ γιὰ τὴ σημασία τῆς μεγάλης γιορτῆς, τὰ κορίτσια τοῦ Κυριακάτικου σχολιοῦ φάλανε τὸν Ἐθνικὸ Ὕμνο καὶ τὸ Χριστὸς Ἀνέστη καὶ ὁ μικρὸς Γεώργιος Παπᾶς ἀπάγγειλε ἀρειμάνια τὸν Παλαιολόγο τοῦ Βιζυηνοῦ. Γιὰ νὰ μὴ λείπει κ' ἡ καθαρεύουσα ἀπὸ τὴ μέση, ὁ πρόεδρος τῶν σιγαροποιῶν ἀπάγγειλε ἕναν πολιτικώτατο λόγο ποῦ θὰ τὸν ὑπόγραφε μὲ τὰ δυὸ του χέρια καὶ ὁ μακαρίτης ὁ Μιστριώτης.

— Ἀὔριο τὸ δευτερόνιο στὶς 6 θὰ πρωτακούσουμε στὸ Ὁδεῖο μὲ καινούρια τεχνίτρα τοῦ τραγουδιοῦ, τὴ δα Ὁδρανία Παπαμύσκου, «διπλωματοῦχον τοῦ ἐν Βερολίῳ Ὁδείου Klindworth—Scharwenka». Θὰ τραγουδήσῃ Schubert, Sjogren, Brahms, Wolf, Richard Strauss, καὶ τὸ σπουδαιότερο, θὰ μᾶς τὰ τραγουδήσῃ ὅλα τὰ τραγούδια Ρωμαϊκά, καὶ μάλιστα σὲ μετάφραση τοῦ Ν. Ποριώτη. Στὴ συναυλία θὰ παίξῃ πιάνο ἡ ἀδερφή τῆς Ἰουλίαι καὶ βιολί ὁ κ. Μιχ. Καζάτζης.

— Στὴ σάλα τοῦ Παρνασσοῦ «μουσικοφιλολογικὴ προσπερίδα» λέει, αὔριο στὶς 6 γιὰ τὶς παιδικὰς ἑξοχὰς τῆς Βουλιαγμένης. Τὴ διοργανῶναι ἡ Αἰμιλία Καραβία καὶ ὁ Γιάγκος Ἀργυρόπουλος καὶ τὸ πρόγραμμά τῆς μᾶς τάξει τραγούδι, ἀπαγγελία, πιάνο, ἕνα δραματάκι καὶ μὴ «Εἰσαγωγή»—δηλ. τὸ λόγο ποῦ θὰ μᾶς βγάλῃ στὴν ἀρχὴ ἀρχὴ ἢ καλὴ μας ἢ Αἰμιλία. Ἐλπίζουμε, καὶ πρέπει, νὰ γιομίσῃ ἢ σάλα τοῦ Παρνασσοῦ, γιατί καὶ ὁ σκοπὸς εἶναι ἅγιος καὶ τὴν ὥρα μας περίφημα θὰ τὴν περάσουμε. Ἐξὸν ἀπὸ τοὺς διοργανωτὰς τῆς, θὰ συμπράξουν, μᾶς λέει τὸ πρόγραμμα, στὴν προσπερίδα ὁ κ. Κ. Δημητριάδης καὶ οἱ δες Ἀδόλφου Κρέμερ, Εἰρήνη Λουτράρη, Νέλλη Ἡπίτη, Ἀμαρυλίδα Ζάνου, Περσεφόνη Γρυπάρη καὶ Ἰωάννα Ἀρώνη.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Θ. Κουγιουμ. Δίκιο ἔχεις. Ἡ συντρομὴ τελιώνει στὶς 30.9.12. — κ. Κ. Ἄντερ. Liverpool. Δάβαμε τὴ συντρομὴ κ' εὐχαριστοῦμε.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Γ. ΒΟΓΙΑΤΖΑΚΗ «ΟΙ ΣΚΙΕΣ», δράμα σὲ τρεῖς πράξεις

Τὸ ἔργο δείχνει πὼς ὁ συγγραφέας του θέλησε νὰ ζουγραφίσῃ τὴ βαρεῖα μοῖρα τῆς κάτω τάξης τοῦ λαοῦ. Ἡ κοινωνικὴ ἀθλιότητα πλέκει ἀνάμεσό μας τὶς πιὸ σπαραχτικὰς τραγωδίας, καὶ ὁ δραματογράφος μάταια δὲν ἔρριξε τὸ μάτι του γιὰ νὰ τὶς φέρῃ στὸ φῶς τῆς τέχνης. Μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς οἱ «Σκιές» εἶναι μόνον μὴ προσπάθεια ἐπίμονη γιὰ τὸν τέτοιο σκοπὸ. Τὰ ἔργα αὐτοῦ τοῦ εἴδους, εἶναι τὰ δυσκολώτερα τῆς δραματικῆς, γιατί πρέπει νὰ μᾶς δώσουνε μέσα στὸ πλῆξιμο τῆς ὑπόθεσης, τὶς πιὸ ἔντονες γραμμὰς τῆς ζωῆς ποῦ θέλουνε νὰ παραστήσουνε, καθὼς καὶ τοὺς πιὸ ζωηροὺς χαρακτηρισμοὺς τῆς ψυχολογίας τοῦ κάθε προσώπου, πράματα ποῦ ἔχουν ἀνάγκη τῆς πιὸ λαγαρισμένης τεχνικῆς διατύπωσης. Ὁ κ. Γ. Βογιατζάκης φιλότιμα προσπάθησε, καὶ αὐτὸ ἴσως κάτι ἀξίζει.

—><—

ΚΩΣΤΑΣ ΟΥΡΑΝΗΣ «SPLEEN»

Ὁ ποιητὴς μᾶς φανερώναται γιομάτος παίηση, χωρὶς ὁμως νὰ μπορῇ νὰ δημιουργήσῃ καὶ ποιήματα. Τὸ ποίημα ἔχει φόρμα, διατύπωση, ἀρχιτεκτονικὴ, καὶ ἀπάνου ἀπ' ὅλα μέτρο. Ἀδιάφορο ἂν τὸ μέτρο μπορεῖ νὰ πάρῃ στὰ χέρια τοῦ τεχνίτη χίλιες μορφὰς καὶ χίλια τσακίσματα ἀπὸ τὸ τέλειον ἐλεύτερο ἴσα μὲ τὸ ἀσθηρὰ σφιχτοδεμένο. Τὸ ζευγάρι τοῦ μέτρου καὶ τοῦ ρυθμοῦ δίνει τὴν πλαστικότητα καὶ τὴν ἀρμονία στὴ φράση τοῦ στίχου, ποῦ δίχως τοὺς τὸ πλάσμα, τὸ δημιούργημα, τὸ ποίημα δὲν μπορεῖ γιὰ καλλιτέχνημα νὰ σταθῇ. Οἱ νεώτεροι φαίνονται πὼς μὴ τόσο ἀπλή καὶ στοιχειώδικο ἀρετὴ δὲν τὴν ἐννοίωσαν σπουδαχτικὰ καὶ φροντισμένα, καὶ θᾶλεγε κανεὶς πὼς κάτου ἀπὸ τὴ λεγόμενὴ Δευτεριά, κρύβεται μὴ κάποια ἀδυναμία ποῦ ἔρχεται ἀπὸ ὑστερήματα στὸ τεχνικὸ μέρος. Ὅσο γιὰ τὴν οὐσία τῆς ποιήσεως τῆς νέας συλλογῆς, ἔχουμε νὰ παρατηρήσουμε πὼς ἡ ποιητικὴ ἐπίδοση τοῦ κ. Κ. Ουράνη εἶναι ἀξιοπαρατήρητη, ὅσο καὶ ἂν ἔχει δασκαλευτεῖ κ' ἐπιρραστῆ ὁ ποιητὴς τοῦ «Spleen» ἀπὸ ὠρισμένο εἶδος τῆς ξένης ποιήσεως καὶ μάλιστα περισσότερο τῆς γαλλικῆς.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ

—><—

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΦΕΞΗ

Βγήκανε τὰκόλουθα βιβλία: Γρ. Σενουπούλου «Ὁ κακὸς δρόμος καὶ ἄλλα διηγήματα» μὲ πρόλογο τοῦ κ. Ι. Ζερβοῦ.

Σοφοκλέους «Αἴας ὁ μαστιγοφόρος» (μετάφρασις Κ. Βάρναλη).

Ἀριστοφάνους «Θεσμοφοριάζουσαι» (μετ. Μ. Ἀγγέλη).